

Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Felsefe ile İlişkisi: Maarif Modeli Temelli Bir Doküman İncelemesi*

Deniz YÜCEER*

Öz: Araştırmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programının hangi felsefi çerçeve kapsamında sunulduğu ortaya koymaya çalışılmış; program içeriği etik (ahlak felsefesi), bilim felsefesi, siyaset felsefesi, bilgi felsefesi (epistemoloji), toplum felsefesi, hukuk felsefesi, çevre felsefesi ve kültür felsefesi açısından derinlemesine analiz edilmiştir. Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülmüş olup, doküman incelemesi deseniyle tasarlanmıştır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yayımlanan 4, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı veri kaynağı olarak betimsel analiz yoluyla incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, demokratik vatandaşlık, bilgi ve çevre duyarlılığı eksenlerini merkeze almakta; etik ve siyaset felsefesini temel bir çerçeve olarak konumlandırmaktadır. Öğrenme alanları ve çıktılarının etik, siyaset, bilgi, kültür, çevre, hukuk ve toplum felsefesiyle bütüncül biçimde ilişkilendirildiği; bu ilişkinin sınıf düzeylerine göre farklılaşarak 4. sınıfta etik ve siyaset, 5. sınıfta etik, siyaset ve kültür, 6. sınıfta etik, hukuk ve kültür, 7. sınıfta ise siyaset ve toplum felsefesi ağırlıklı olarak yapılandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, felsefe, sosyal bilgiler öğretim programı, doküman incelemesi

The Relationship Between the Social Studies Curriculum and Philosophy: A Document Analysis Based on the Maarif Model

Abstract:

This study aims to identify the philosophical framework of the Social Studies Curriculum updated under the Türkiye Century Education Model. The content was analyzed from the perspectives of ethics, philosophy of science, political philosophy, epistemology, social philosophy, philosophy of law, environmental philosophy, and philosophy of culture. Conducted as a qualitative document analysis, the study examined the curricula for grades 4, 5, 6, and 7 using descriptive analysis. The findings indicate that the curriculum centers on democratic citizenship, knowledge, and environmental awareness, positioning ethics and political philosophy as its fundamental framework. Learning domains and outcomes are holistically integrated with various philosophical branches. This integration varies by grade level: grade 4 emphasizes ethics and political philosophy; grade 5 focuses on ethics, political philosophy, and philosophy of culture; grade 6 highlights ethics, philosophy of law, and philosophy of culture; and grade 7 predominantly features political and social philosophy. Ultimately, the curriculum offers an interdisciplinary depth designed to equip students with both social and universal values.

Keywords: Türkiye Century Education Model; philosophy; social studies curriculum; document analysis

*Sorumlu yazar, Dr. öğretim üyesi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul-Türkiye, ORCID:0000-0001-5623-8710, e-posta:dyuceer@29mayis.edu.tr

Giriş

Eğitim, bireyleri belirli bir amaca göre yetiştirme sürecidir ve bu süreçte kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler, bireyin kişiliğinde değişime yol açar (Fidan & Erden, 1998). Birey, yalnızca bilgi edinmekle kalmayıp, eleştirel düşünme, yaratıcılık, problem çözme gibi 21. yüzyıl becerilerini, değerlerini, etik farkındalığı ve aktif vatandaşlık ile toplumsal sorumluluk bilincini de kazanır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin ortaya çıkışı, 21. yüzyıl becerilerinin iş yaşamı, vatandaşlık ve bireysel gelişim için gerekliliğini artırmış; dolayısıyla bu beceriler, 20. yüzyıl boyunca okullarda aktarılan bilgi ve becerilerden önemli ölçüde farklılaşmıştır (Dede, 2010). Bu farklılaşma, eğitim sürecini ve özellikle öğretim programlarını, bireylerin çağın gerektirdiği becerileri kazanabilmesini sağlayacak biçimde yeniden yapılandırmayı zorunlu kılmaktadır. Öğretim programları, bireylere kazandırılması amaçlanan niteliklerin temel dayanağını oluşturmakta ve bu niteliklerin kapsamını belirlemektedir (Demirel, 2012, s. 6). Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), söz konusu gelişmeleri dikkate alarak Nisan 2024'te *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli* (TYMM) kapsamında okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve ortaöğretim öğretim programlarını güncellemiştir (Yurdakal, 2024). Modelin beceri temelli öğretim yaklaşımı ve kazanımların sadeleştirilmesi şeklinde iki belirgin yeniliğe odaklandığı; yapılandırmacı anlayış temelinde milli ve yerli bir eğitim sistemi kurmayı hedeflediği ifade edilmektedir (Karataş, 2024). Köklü bir değişim olarak ifade edilen bu modelin; öğrenci merkezli bir yaklaşımı benimsediği, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesini, teknoloji entegrasyonunu ve küresel rekabetçiliği öncelediği, ayrıca öğrencilerin bireysel potansiyellerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir anlayışa dayandığı vurgulanmaktadır (Ülçay, 2024).

Türk Eğitim Sistemi, bütüncül bir eğitim yaklaşımı çerçevesinde bireyin tüm yönleri ile yetkin ve erdemli bireyler olarak gelişimini amaçlamaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM)'n de bireyin kavramsal becerilerini, alan becerilerini, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ile eğilimlerini, değerler ve okuryazarlık becerilerini bu amaç ve yaklaşımla geliştirmeyi hedeflemektedir (MEB, 2024). Bu hedefler özellikle Sosyal Bilgiler dersinde somutlaşmaktadır. Çünkü sosyal bilgiler dersinin; erdemli insan ve etkili vatandaş yetiştirme, demokrasiyi temel alan siyasi katılım süreçlerini ve sosyal düşünme becerilerini öğretme (İnan, 2014; Doğanay, 2005); toplumsal değerleri anlama ve sorumluluk bilinci kazandırma gibi hedefleri vardır. Modelin öngördüğü kavramsal beceriler, alan becerileri ve sosyal-duygusal öğrenme hedefleri, sosyal bilgiler kazanımları ile doğrudan ilişkilidir (MEB, 2024). Örneğin, demokrasi, adalet, insan hakları ve kültürel miras gibi konular, öğrencilerin değerleri fark etmelerini ve aktif vatandaşlık bilinci geliştirmelerini sağlar.

Eğitim programlarının temelinde yer alan beceri ve değerler, aslında insanı ve toplumu anlamlandırmaya çalışan felsefi anlayışın birer yansımasıdır. Felsefe, sevgi anlamına gelen *philia* ile bilgi anlamına gelen *sophia* sözcüklerinin birleşiminden oluşur ve "bilgelik sevgisi" anlamına gelir (Hançerlioğlu, 1993). Felsefe, insanı ve evreni konu alan en genel ve en köklü araştırma alanıdır (Timuçin, 2003). Evreni bütüncül bir bakış açısıyla ele alan felsefe, evrensel olayları ve fenomenleri açıklamaya çalışan insan zihninin bir ürünüdür. Felsefenin temelinde ise soru sorma eylemi yer alır; çünkü insan doğası gereği bilmek ister (Aristoteles, 1996). Sorduğu sorular da "Niçin bu evren var?", "Ben neyi bilebilirim", "Varlık nedir?" üzerine kuruludur (Weber, 1993). Nitekim sorgulamanın öznesi olarak insan kendini ve yaşadığı dünyayı, ben olmanın koşullarını ve dünyada olmasının koşullarını her zaman tartışma eğilimindedir (Timuçin, 2003). Dolayısıyla cevabı aramaktan çok soru sorma, merak ve tartışma felsefenin temelini oluşturan bir insan eylemi olarak ortaya çıkmaktadır.

Felsefe; etik (ahlak felsefesi), ontoloji (varlık felsefesi), siyaset, bilgi (epistemoloji) gibi birçok alan üzerine sorgulamalarda bulunmaktadır. Bireyin ahlaki eylemlerini iyi, kötü, faydalı temelinde inceleyen etik (ahlak felsefesi) (Rosenthal & Yudin, 1997); bilimin doğasını ve yerini inceleyen bilim felsefesi; iktidar, insan ve yönetim ilişkilerini, politik hayatı oluşturan kurumları irdeleyen siyaset felsefesi (Cevizci, 2017); var olanı bütünsel bir anlayışla inceleyip onun neliğini konu alan ve çözümlenmeye çalışan varlık felsefesi (ontoloji); bilginin kaynağını ve doğruya ulaşma yollarını inceleyen bilgi felsefesi (epistemoloji) (Rosenthal & Yudin, 1997); toplumun ortaya çıkışı, yapısı ve anlamını inceleyen toplum felsefesi (Canatan, 2020a); hukukun niteliğini, kaynağını, amaçlarını ve meşruiyetini inceleyen hukuk felsefesi (Canatan, 2020b); çevre ve insan ilişkileri ile çevre sorunlarını inceleyen *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli* (TYMM) şeklinde düzenlen çevre felsefesi (Akkoyunlu Ertan ve Ertan, 2024), ekonominin konu ve sorunlarına felsefi bir yaklaşım olan ekonomi felsefesi (Canatan, 2021c) ve kültürün anlamını ve özünü araştıran kültür felsefesi (Canatan, 2021d) felsefenin sorgulama alanlarıdır. Ve bu alanlar eğitim süreçlerinin düşünsel yapısını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, felsefe, eğitim ve sosyal bilgiler arasında yakın ve karşılıklı bir ilişki bulunduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler dersi ile felsefe arasındaki ilişki iki boyutta ele alınabilir. Birincisi felsefe diğer sosyal bilimler ile birlikte eğitiminin içeriğine katkıda bulunmaktadır. İkincisi Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (SBÖP) da dahil olmak üzere hazırlanan tüm öğretim programları kabul edilen felsefi görüşe uygun olarak yapılandırılmaktadır (Keskin, 2013). Eğitim açısından bakıldığında da süreçte özellikle amaçların belirlenmesi aşamasında felsefeden yararlanılmakta; bu nedenle felsefi temellerden yoksun bir eğitim anlayışından söz etmek güçleşmektedir. Felsefi bir dayanağı olmayan bir eğitimin, içerik ve anlam bakımından sınırlı kalacağı ifade edilebilir. Dolayısıyla insan varoluşunu kuşatan bilinçli ve anlamlı bir eğitim anlayışının, felsefi düşünceden beslenerek şekillendiği söylenebilir (Güçlü, 2024). Çünkü sosyal bilgiler eğitiminin

amacı felsefidir. Sosyal Bilgilerin amaçları, diğerlerinin yanı sıra vatandaşlık eğitimi, eleştirel düşünmeyi, güçlü tarih duygusuna ve siyasi olgunluğa sahip insanı geliştirmek gibi değer verilen şeylere dayanmaktadır (Kunting, 2025).

Tüm bunlar ışığında araştırmada da *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli* (TYMM) ile yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (SBÖP)'nin hangi felsefi çerçeve kapsamında sunulduğu ve bireye nasıl bir bakış açısı kazandırmaya çalıştığı gösterilmeye çalışılmış; program içeriği etik (ahlak felsefesi), bilim felsefesi, siyaset felsefesi, bilgi felsefesi (epistemoloji), toplum felsefesi, hukuk felsefesi, çevre felsefesi, kültür felsefesi açısından derinlemesine incelenmiştir. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli* (TYMM) ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (SBÖP)'nin felsefi temellerine ilişkin alanyazında çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bu bağlamda Arslankara ve Arslankara (2024), *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli* (TYMM)'ni ontolojik, epistemolojik ve aksiyolojik bakış açıları çerçevesinde inceleyerek modelin genel felsefi dayanaklarını ortaya koymuştur. Gülersoy ve diğerleri (2025) ise sosyal bilgiler eğitimi ile idealizm, realizm, natüralizm, pragmatizm ve hümanizm gibi temel felsefi düşünce akımları arasındaki ilişkileri ele alarak dersin felsefi yönelimlerine kuramsal bir çerçeve sunmuştur. Zabun ve Çil (2024) tarafından yapılan çalışmada ise sosyal bilgiler öğretim programında felsefenin yeri ve önemi tartışılmış, programın felsefi boyutlarına ilişkin genel bir değerlendirme yapılmıştır. Bununla birlikte söz konusu çalışmaların, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (SBÖP)'ni öğrenme alanları ve sınıf düzeyleri temelinde felsefe alanlarıyla ilişkilendirerek sistematik biçimde incelemeye çalışıldığı görülmektedir. Bu araştırma, *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı* 'nı 4–7. sınıf düzeylerinde öğrenme alanları çerçevesinde ele alarak, felsefe alanlarıyla kurulan ilişkiyi ayrıntılı ve bütüncül biçimde ortaya koyması bakımından alan yazına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte Akyol (2025) programın öğrencinin düşünsel gelişimini destekleyen bilgi, beceri ve değerlere rağmen felsefe ile ilişkilendirilecek içeriklerin okuyucunun yorumuna bırakıldığını ifade etmektedir. Dolayısıyla *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli* (TYMM) ile yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı (SBÖP)'nin felsefe ile ilişkisi ortaya konmaya çalışılmış, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının özel amaçlarının, felsefe alanları (etik, toplum, siyaset, çevre, kültür, ekonomi, bilgi, hukuk felsefesi vb.) ile ilişkisi nedir?
2. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme alanları; etik, siyaset, bilim, çevre, kültür, ekonomi ve hukuk felsefeleriyle nasıl ilişkilendirilmektedir?
3. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında, 4. sınıftan 7. sınıfa kadar öğrenme alanları çerçevesinde öne çıkan felsefe alanları nelerdir?
4. 4–7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanımları, ilgili öğrenme alanları bağlamında hangi felsefe alanlarıyla (etik, bilgi, siyaset, toplum, çevre, kültür, ekonomi, hukuk felsefesi vb.) ilişkilidir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmanın deseni doküman incelemesine dayanmaktadır. Veri toplama süreci, araştırma problemlerine cevap üretebilmek için gerekli olan nitelikli bilgilerin sistematik biçimde toplanmasına yönelik bir dizi ilişkili faaliyetten oluşmaktadır (Creswell, 2020). Bu kapsamda araştırmanın temel veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi; var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplama sürecidir (Karasar, 1998). Basılı ve elektronik materyalleri incelemek veya değerlendirmek amacıyla kullanılan sistematik bir süreçtir (Bowe, 2009) Resim, film, mektup, kitap, ansiklopedi, resmi yazı ve istatistikler, tutanak, anı, yaşam öyküsü (Karasar, 1998) araştırmada incelenen belgelerdir. Belgeler, araştırmacının herhangi bir müdahalesi olmaksızın kaydedilmiş metinleri (kelimeleri) ve görsel unsurları içermektedir (Bowen, 2009). Dolayısıyla araştırmanın veri kaynağını, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında hazırlanan 2024 tarihli 4, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (SBÖP) oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, nitel araştırma yaklaşımları kapsamında doküman incelemesi yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yayımlanan 4, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı veri kaynağı olarak incelenmiştir. Dokümanlara, Millî Eğitim Bakanlığı'nın resmî internet sitesi üzerinden erişilmiştir. İnceleme sürecinde öğretim programlarında yer alan öğrenme alanları ve kazanımlar, felsefe (etik, epistemoloji, ontoloji, siyaset felsefesi vb.) ile ilişkisi çerçevesinde ele alınmıştır.

Verilerin toplanması sürecinde öncelikle ilgili öğretim programları ayrıntılı olarak okunmuş, ardından felsefe ile ilişkilendirilebilecek kazanımlar işaretlenmiş ve analiz sürecinde kullanılmak üzere kayıt altına alınmıştır. İnceleme süreci, araştırmanın amacı doğrultusunda tüm sınıf düzeyleri için aynı ölçütler esas alınarak yürütülmüştür

Veri Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz tercih edilmiş; veriler belirlenen temalar çerçevesinde özetlenmiş ve yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Buna göre analizin ilk aşamasında öğretim programlarında yer alan öğrenme alanları ve kazanımlar ayrıntılı biçimde incelenmiş; felsefe ile ilişkili ifadeler belirlenmiştir. Öğrenme alanları ve kazanımlar etik (ahlak felsefesi), siyaset, bilim, bilgi, çevre felsefesi, kültür felsefesi, ekonomi felsefesi ve hukuk felsefesi ile ilişkili olarak sınıflandırılmıştır. Sınıf düzeyleri (4, 5, 6 ve 7. sınıflar) arasında felsefi içeriğin dağılımı hem genel hem de özel çerçevede betimsel olarak ortaya konmuştur.

Araştırmanın İnanırcılığı

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak çalışmanın inandırıcılığı; inandırıcılık (credibility), aktarılabirlik (transferability), tutarlılık (dependability) ve doğrulanabilirlik (confirmability) ölçütleri çerçevesinde ele alınmıştır. Bu bağlamda araştırmanın inandırıcılığını sağlamak adına çalışmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yayımlanan 4, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programları birincil ve resmi veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Ayrıca betimsel analiz sonuçlarının olduğu tablolar eğitim alanında uzman iki farklı araştırmacıya gönderilerek kontrol ettirilmiştir. Yapılan kontroller sonucunda üç araştırmacının tüm sonuçlar üzerinde görüş birliği içerisinde olduğu görülmüştür. Aktarılabirliğin artırılması için programın hangi bölümlerinin (amaçlar, öğrenme alanları, kazanımlar vb.) incelendiği açıkça belirtilmiş, okuyucunun süreci kolayca değerlendirebilmesi sağlanmıştır. Tutarlılığın sağlanması amacıyla veri analizi belirlenen felsefi temalar (etik, siyaset felsefesi, bilgi felsefesi, toplum felsefesi, hukuk felsefesi, çevre felsefesi ve kültür felsefesi) çerçevesinde sistematik olarak gerçekleştirilmiştir. Kodlama ve tematik sınıflandırma süreci önceden belirlenen kavramsal çerçeve doğrultusunda yürütülmüştür. Doğrulanabilirlik açısından ise programa dayalı çıkarımlar yapılarak öznel değerlendirmelerden kaçınılmıştır.

Bulgular

Bu kısımda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarının özel amaçlarının, öğrenme alanlarının ve kazanım ile öğrenme alanlarının ilişkisine dair bulgulara ve ayrıntılı betimlemesine değinilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçlarının, felsefe alanları (etik, toplum, siyaset, çevre, kültür, ekonomi, bilgi, hukuk felsefesi vb.) ile ilişkisine dair

Aşağıda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarının özel amaçlarının, felsefe alanları ile ilişkisine dair tabloya ve bu tablonun ayrıntılı betimlemesine yer verilmiştir. Tabloda özel amaçların doğrudan ilişkili felsefe alanlarına yer verilmiştir.

Tablo 1.

Özel Amaçlar Çerçevesinde Programın Felsefe ile İlişkinin Değerlendirilmesi

Felsefe Alanı	Doğrudan İlişkili Özel Amaçlar	f	Toplam
Siyaset felsefesi	1., 7., 9., 10., 11., 12., 13. maddeler	7	18
Bilgi felsefesi (Epistemoloji)	16., 17., 18. maddeler	3	
Çevre felsefesi	4., 5., 6. maddeler	3	
Bilim felsefesi	15. madde	1	
Varlık felsefesi	2. madde	1	
Toplum felsefesi	3. madde	1	
Ekonomi felsefesi	14. madde	1	
Kültür felsefesi	8. madde	1	

Tablo 1'e göre Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarının özel amaçlarının en çok siyaset felsefesi ile ilişkili olduğu görülmektedir. Örneğin; 1. madde "*Vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip, lâik, demokratik vatandaşlar olarak yetişmeleri*" (MEB, 2024, s. 4); 12. madde "*Demokratik katılımın öneminin farkında olmaları ve süreçleri deneyimlemeleri*" (MEB, 2024, s. 5) olarak siyaset felsefesi ile ilişkilidir.

Siyaset felsefesini bilgi felsefesi (epistemoloji) takip etmektedir. Buna göre 16. madde "*Sosyal bilimlere ilişkin metodolojik bilgiyle toplumsal sorunlara çözüm üretmeleri*" ile 17. madde "*Araştırma ve inceleme yöntemlerini kullanarak çözüm üretmeleri*" (MEB, 2024, s. 5) örnek olarak verilebilir.

Bilgi felsefesi (epistemoloji)'den sonra çevre felsefesi yoğunluklu olarak özel amaçlarda yer alan felsefedir. 4. madde "*Doğal çevreyi tanımaları, doğa-insan etkileşimini çözümlenmeleri ve doğal kaynakları koruma sorumluluğuna sahip*

olmaları” ve 5. madde “Sürdürülebilir yaşam için yerelden küresele insan–çevre etkileşimini sorgulamaları” (MEB, 2024, s. 4) özel amaç-felsefe ilişkisine örnek olarak verilebilir.

Diğer felsefe alanlarının özel amaçlarla ilişkisine bakıldığında 15. madde “Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin toplumsal etkilerini yorumlamaları” (MEB, 2024, s. 4) bilim felsefesi ile; 2. madde “Kendini tanıyan ve gelişime açık bireyler olarak toplumsal rollerine ilişkin bilgi sahibi olmaları” (MEB, 2024, s. 4) varlık felsefesi ile; 3. madde “Etkili iletişim becerilerine sahip olmaları ve toplumsal birliğin sürdürülmesine yönelik olumlu iletişim geliştirmeleri” (MEB, 2024, s. 4) toplum felsefesi ile; 14. madde “Ekonomik faaliyetlerin millî kalkınmadaki rolünü çözümlenmeleri” (MEB, 2024, s. 5) ekonomi felsefesi ile; 8. madde “Türk milletinin insanlığın ortak mirasına katkılarını bilme ve kültürel mirası koruma sorumluluğu” (MEB, 2024, s. 5) kültür felsefesi ile ilişkilidir.

Bu dağılım, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM)’nin sosyal bilgiler öğretiminde demokratik vatandaşlık, bilgi ve çevre duyarlılığı eksenlerini öncelendiğini; kültür ve ekonomi gibi alanları ise bu eksenleri destekleyen yapılar olarak konumlandığını ortaya koymaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının öğrenme alanlarının, felsefe alanları (etik, toplum, siyaset, çevre, kültür, ekonomi, bilgi, hukuk felsefesi vb.) ile ilişkisine dair

Türkiye yüzyılı maarif modeli sosyal bilgiler öğretim programı (2024) “Birlikte Yaşamak, Evimiz Dünya, Ortak Mirasımız, Yaşayan Demokrasimiz, Hayatımızdaki Ekonomi ile Teknoloji ve Sosyal Bilimler” olmak üzere 6 öğrenme alanından oluşmaktadır. Her bir öğrenme alanı etik (ahlak felsefesi), siyaset, bilim, çevre, kültür, ekonomi ve hukuk felsefesi ile ilişkilidir. Aşağıda bu ilişkiyi gösteren bir tabloya ve ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Tablo 2.

Öğrenme Alanları Çerçevesinde Programın Felsefe ile İlişkinin Değerlendirilmesi

Felsefe	Öğrenme Alanı					
	Birlikte Yaşamak	Evimiz Dünya	Ortak Mirasımız	Yaşayan Demokrasimiz	Hayatımızdaki Ekonomi	Teknoloji ve sosyal Bilimler
Etik (Ahlak felsefesi)	✓	✓		✓	✓	✓
Siyaset felsefesi	✓	✓		✓	✓	
Bilim felsefesi						✓
Çevre felsefesi		✓			✓	
Kültür felsefesi			✓			
Ekonomi Felsefesi					✓	
Hukuk felsefesi				✓		

Tablo 2’ye göre; öğrenme alanları çerçevesinde programın felsefe ile ilişkisi değerlendirildiğinde; “Birlikte Yaşamak” öğrenme alanı; hak ve sorumlulukları, saygıyı, yardımlaşma ve dayanışmayı, etkili iletişimi, toplumsal birliği, farklılıklara saygıyı, toplumsal rolleri, millî meseleler karşısında tutumu ele alması bakımından hem etik hem de siyaset felsefesi ile bağlantılıdır. “Evimiz Dünya” öğrenme alanı; “insan–çevre etkileşimi, doğal ve beşerî çevrede değişim, afetlerin etkilerini azaltma” açısından çevre felsefesi ile; “afet öncesi–sırası–sonrası yapılması gerekenler, küresel sorunların çözümünde ülkemizin rolü” açısından etik (ahlak felsefesi) ile “komşu devletler, küreselleşme, bölgesel ve küresel sorunlar, ülkemizin bu sorunlardaki rolü” açısından siyaset felsefesi ile ilişkilidir. “Ortak Mirasımız” öğrenme alanı, “kültürel süreklilik, değişim ve ortak kültürel miras” kavramları üzerinden kültür felsefesiyle güçlü bir ilişki kurmaktadır. “Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanı, “demokrasi, yurttaşlık, katılım ve yönetim” kavramlarını merkeze alması bakımından doğrudan siyaset felsefesiyle ilişkilidir. Bunun yanı sıra hak, sorumluluk ve toplumsal dayanışma vurguları üzerinden etik ve hukuk felsefesiyle de ilişkilidir. “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanı, “kaynakların kullanımı, üretim–tüketim ilişkileri ve kalkınma” anlayışı üzerinden doğrudan ekonomi felsefesiyle ilişkilidir. Bunun yanı sıra “bilinçli tüketim ve kaynakların sınırlılığı” vurguları bakımından etik ve çevre felsefesiyle; “millî kalkınma, devletin ekonomideki rolü, toplumsal refah” bağlamında ise siyaset felsefesiyle dolaylı bir ilişki kurmaktadır. “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanı, “dijital güvenlik ve gizlilik, teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımı, teknolojinin birey ve toplum üzerindeki etkileri” bakımından etik

(ahlak felsefesi) ile doğrudan ilişkilidir. Bunun yanı sıra “*bilim insanlarının çocukluk yaşantıları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler*” bağlamında bilim felsefesi ile ilişkilidir.

Genel olarak bakıldığında öğrenme alanlarının felsefe ile ilişkisinde etik (ahlak felsefesi) ve siyaset felsefesinin (5’er öğrenme alanı) ağırlıkta olduğu; bu felsefe alanlarına yoğunlaştığı görülmektedir. Buna ek olarak çevre felsefesinin (2’şer öğrenme alanı), bilim, kültür, ekonomi ve hukuk öğrenme alanlarının (1’er öğrenme alanı) öğrenme alanlarıyla daha sınırlı düzeyde ilişkilendirildiği söylenebilir.

Öğrenme alanları ile felsefe alanları arasındaki dağılım, programın etik ve siyaset felsefesini merkezî bir konuma yerleştirerek daha çok vatandaşlık temelli bir çerçeve ortaya koyduğunu göstermektedir. Buna göre vurgu bireyin toplumsal yaşama katılımı, değer, sorumluluk ve bilinç sahibi olması üzerine kuruludur. Çevre felsefesi ile bilim, kültür, ekonomi ve hukuk alanlarının öğrenme alanları ile sınırlı düzeyde ilişkilendirilmesi ise, programda daha çok tamamlayıcı bir işlev üstlendiklerini göstermektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında, 4. sınıftan 7. sınıfa kadar öğrenme alanları çerçevesinde öne çıkan felsefe alanlarına dair

Aşağıdaki tabloda 4. Sınıftan 7. Sınıf düzeyine kadar öğrenme alanları çerçevesinde öne çıkan felsefe alanlarına ilişkin bütüncül bir bakış ortaya koyan bir tabloya yer verilmiştir.

Tablo 3.

4.-7. Sınıf Düzeyi Öğrenme Alanları ve Felsefe İlişkisi

Öğrenme alanı	4.sınıf-Temel felsefe	5. sınıf-Temel felsefe	6. sınıf-Temel felsefe	7. sınıf-Temel felsefe
Birlikte Yaşamak	Etik Siyaset Toplum	Toplum felsefesi	Toplum felsefesi	Toplum felsefesi Etik
Evimiz Dünya	Çevre	Çevre	Çevre Bilgi Kültür	Toplum Siyaset
Ortak Mirasımız	Kültür	Kültür	Kültür Tarih	Kültür Siyaset
Yaşayan Demokrasimiz	Siyaset	Siyaset Etik	Siyaset Hukuk	Siyaset
Hayatımızdaki Ekonomi	Ekonomi	Ekonomi	Ekonomi	Ekonomi
Teknoloji ve Sosyal Bilimler	Bilim Etik	Bilim Etik	Hukuk Kültür	Bilim

Tablo 3’e göre 4. sınıf düzeyinde etik ve siyaset, 5. sınıf düzeyinde etik, 6. sınıf düzeyinde kültür ve hukuk, 7.sınıf düzeyinde ise toplum ve siyaset felsefesinin öne çıktığı görülmektedir. Öğrenme alanları çerçevesinde bakıldığında ise 4. sınıftan 7. sınıf düzeyine kadar “Birlikte Yaşamak” öğrenme alanında toplum felsefesi ve etik; “Evimiz Dünya” öğrenme alanında çevre; “Ortak Mirasımız” öğrenme alanında kültür; “Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanında siyaset; “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanında ekonomi ve “Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanında bilim ve etik öne çıkan felsefe alanlarıdır.

4.sınıfta etik ve siyaset felsefesinin öne çıkması, öğrencilerin erken yaşlardan itibaren etiği temel alan bir vatandaş profilinin yetiştirilmesinin hedeflendiğini düşündürmektedir. 5. sınıfta bu etik vurgusu devam etmektedir. 6. sınıfta kültür ve hukuk felsefesinin ön plana çıkması kültür, kültürel miras ve temel haklar bağlamında ele alındığını; yedinci sınıfta toplum ve siyaset felsefesinin öne çıkması ise, programın öğrencileri toplumsal yapı ve demokratik süreçlere ilişkin bilgi ve farkındalık kazandırmaya yöneldiğine işaret etmektedir.

4–7. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları, ilgili öğrenme alanları bağlamında felsefe alanlarıyla (etik, bilgi, siyaset, toplum, çevre, kültür, ekonomi, hukuk felsefesi vb.) ilişkisine dair

Aşağıda 4.-7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanları, Kazanım ve Felsefe Alanları arasındaki ilişkiyi ele alan tablolara ve ayrıntılı betimlemelerine yer verilmiştir.

Tablo 4.

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanları, Öğrenme Çıktıları ve Felsefe Alanları Arasındaki İlişki

Felsefe	Öğrenme alanı					
	Birlikte yaşamak	Evimiz Dünya	Ortak Mirasımız	Yaşayan Demokrasimiz	Hayatımızdaki Ekonomi	Teknoloji ve sosyal Bilimler
Etik	SB.4.1.2					SB.4.6.1.
Siyaset	SB.4.1.3.			SB.4.4.1. SB.4.4.2. SB.4.4.3.		
Bilim						SB.4.6.2.
Toplum	SB.4.1.1.					
Çevre		SB.4.2.1. SB.4.2.2. SB.4.2.3.				
Kültür felsefesi			SB.4.3.1. SB.4.3.2. SB.4.3.3.			
Ekonomi Felsefesi					SB.4.5.1. SB.4.5.2. SB.4.5.3	

Tablo 4'e göre her bir öğrenme alanı birden fazla felsefe alanı ile ilişkilidir. Bu durum, programın disiplinler arası bir yaklaşımla kurgulandığını ve çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. “Birlikte Yaşamak” öğrenme alanının etik, siyaset ve toplum felsefesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu öğrenme alanında yer alan kazanımlar (SB.4.1.1, SB.4.1.2, SB.4.1.3), *bireysel özelliklere saygı duyma ve toplumsal birlikteliğin sürdürülmesi* üzerinden bu felsefelerle ilişkilendirilmektedir. Özellikle bireyin başkalarına karşı nasıl davranması gerektiğini konu edinmesi bakımından etik (ahlak felsefesi) ile ilişkilidir; toplumsal düzenin devamı ise toplumun hangi ilke ve kurallar çerçevesinde sürdürüleceği sorusuna odaklandığından siyaset felsefesi ve toplum felsefesi kapsamında değerlendirilmektedir.

“Evimiz Dünya” öğrenme alanı çevre felsefesi ile ilişki içerisindedir. SB.4.2.1, SB.4.2.2 ve SB.4.2.3 kodlu kazanımlar; *insan-çevre etkileşimi, doğal ve beşerî çevredeki değişimler ve afet bilinci üzerinden çevreye yönelik sorumluluk bilincini* ön plana çıkarmaktadır. Bu durum, öğrencilerin çevresel sorunlara yalnızca bilgi düzeyinde değil, sorumluluk çerçevesinde de yaklaşımları gerektiğini göstermektedir.

“Ortak Mirasımız” öğrenme alanının kültür felsefesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. SB.4.3.1, SB.4.3.2 ve SB.4.3.3 kodlu kazanımlar aracılığıyla *kültür, milli kültür ve ortak kültürel miras* kavramları ele alınmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin geçmiş ile bugün arasında ilişki kurmaları ve kültürel kimliğin oluşumuna dair farkındalık kazanmalarının hedeflendiği söylenebilir.

“Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanı temel olarak siyaset felsefesi ile ilişkilidir. SB.4.4.1, SB.4.4.2 ve SB.4.4.3 kazanımları *cumhuriyet, dayanışma, demokratik katılım, Millî Mücadele* süreçlerine odaklanmaktadır. Bu yönüyle etkin vatandaşlık bilincini hedeflediği söylenebilir.

“Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanı, ekonomi felsefesi ile doğrudan ilişkilidir. SB.4.5.1, SB.4.5.2 ve SB.4.5.3 kazanımları; *doğal kaynak, istek, ihtiyaç, rezerv, bilinçli tüketim, üretim-dağıtım-tüketim* gibi kavramlar aracılığıyla tasarruf konusunu ele almaktadır. Bu durum, öğrencilerin erken yaşlardan itibaren ekonomik süreçlere ilişkin bir farkındalık kazanmasını sağlayabilir.

“Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanı etik ve bilim felsefesi ile ilişkilidir. SB.4.6.1 ve SB.4.6.2 kazanımları, *bilim insanı, dijital güvenlik, dijital mahremiyet, siber zorbalık* üzerinden öğrencilerin teknolojiye yönelik bilinçliliğe sahip olmalarını hedeflemektedir denilebilir.

Tablo 5.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanları, Öğrenme Çıktıları ve Felsefe Alanları Arasındaki İlişki

Felsefe	Öğrenme alanı					
	Birlikte yaşamak	Evimiz Dünya	Ortak Mirasımız	Yaşayan Demokrasimiz	Hayatımızdaki Ekonomi	Teknoloji ve sosyal Bilimler
Etik				SB.5.4.3		SB.5.6.2.
Siyaset	SB.5.1.3.			SB.5.4.1. SB.5.4.2.		

		SB.5.4.3.	
		SB.5.4.4.	
Bilim			SB.5.6.1.
Toplum	SB.5.1.1.		
Çevre		SB.5.2.1. SB.5.2.2. SB.5.2.3. SB.5.2.4	
Kültür felsefesi	SB.5.1.2.	SB.5.3.1. SB.5.3.2. SB.5.3.3.	
Ekonomi Felsefesi			SB.5.5.1. SB.5.5.2. SB.5.5.3.

Tablo 5'e göre 5. sınıf düzeyi sosyal bilgiler dersi "Birlikte Yaşamak" öğrenme alanı "*birlik ve beraberlik, dayanışma, grup, hak, kültür, rol, saygı, sorumluluk, STK, yardımlaşma*" kavramlarına odaklanmaktadır. Dolayısıyla bu öğrenme alanında yer alan SB.5.1.1 kodlu kazanım, bireyin içinde yer aldığı gruplar ve üstlendiği roller üzerinden toplum felsefesiyle ilişkilidir. SB.5.1.2 kodlu kazanım, kültürel farklılıklara saygının birlikte yaşama etkisini ele alması bakımından kültür felsefesi bağlamında değerlendirilmiştir. SB.5.1.3 kodlu kazanım ise toplumsal birliğin sürdürülmesine yönelik yardımlaşma, dayanışma süreçlerini içermesi nedeniyle siyaset felsefesiyle ilişkilendirilmiştir.

"Evimiz Dünya" öğrenme alanı "*AFAD, afet, beşerî çevre, coğrafya, doğal çevre, göreceli konum, komşu devlet, sınır*" kavramları üzerinden çevre felsefesi ile ilişkilidir. Buna göre Evimiz Dünya öğrenme alanındaki SB.5.2.1, SB.5.2.2 ve SB.5.2.3 kodlu kazanımlar; insan-çevre ilişkisi, çevresel değişim ve afetlere yönelik sorumluluk bilinci, ülkemizin komşu devletlerini coğrafi konum ve sınırlar üzerinden ele alması nedeniyle çevre felsefesi kapsamında değerlendirilmiştir.

"Ortak Mirasımız" öğrenme alanındaki SB.5.3.1, SB.5.3.2 ve SB.5.3.3 kodlu kazanımlar, *kültürel mirasın önemi, aktarılması ve farklı medeniyetlerin ortak mirasa katkılarının anlaşılması* bağlamında kültür felsefesiyle ilişkilidir. Avcı-toplayıcı toplum, medeniyet, milat, ortak miras, UNESCO, yerleşik hayat odaklandığı kavramlardır. Bu kazanımlar aracılığıyla öğrencilerin kültürü tarihsel bağlamı içinde değerlendirmeleri ve kültürel mirasın önemini kavramaları amaçlanmaktadır.

"Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanı "*cumhuriyet, demokrasi, etkin vatandaşlık, milli egemenlik, katılım, çoğulculuk, hukukun üstünlüğü*" kavramlarına odaklanmaktadır. alanında yer alan SB.5.4.1 ve SB.5.4.2 kodlu kazanımlar, demokrasi, cumhuriyet ve etkin vatandaşlık kavramlarını merkeze alması bakımından siyaset felsefesiyle ilişkilidir. SB.5.4.3 kodlu kazanım, temel insan hak ve sorumluluklarını sorgulaması nedeniyle hem etik ve hem de siyaset felsefesi bağlamında değerlendirilmiştir. SB.5.4.4 kodlu kazanım ise bireyin sorunlar karşısında başvurabileceği kamusal kurumları tanıması yönüyle siyaset felsefesi kapsamında ele alınmıştır.

"Hayatımızdaki ekonomi" öğrenme alanı "*bütçe, gelir, gider, ekonomik faaliyet, sürdürülebilirlik, tasarruf*" kavramlarına odaklanmaktadır. "Hayatımızdaki Ekonomi" öğrenme alanında yer alan SB.5.5.1, SB.5.5.2 ve SB.5.5.3 kodlu kazanımlar, kaynakların verimli kullanımı, bütçe ve gerçekleştirilen ekonomik faaliyetler açısından ekonomi felsefesiyle ilişkilidir. Bu kazanımlar aracılığıyla öğrencilerin kaynakların sınırlılığı, sürdürülebilirlik ve ekonomik faaliyetlerin toplumsal yaşam üzerindeki etkileri konusunda bilinç kazanması sağlanmaya çalışılmaktadır.

"Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanı "*dijital ayak izi, genel ağ, e-ticaret, teknoloji*" kavramlarına odaklanmaktadır. Bu öğrenme alanında yer alan SB.5.6.1 kodlu kazanım, teknolojik gelişmelerin toplum hayatı üzerindeki etkilerini sorgulaması bakımından bilim felsefesiyle ilişkilidir. SB.5.6.2 kodlu kazanım ise teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımına yönelik ahlaki sorumluluğu vurgulaması nedeniyle etik (ahlak felsefesi) bağlamında değerlendirilmiştir.

Tablo 6.

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanları, Öğrenme Çıktıları ve Felsefe Alanları Arasındaki İlişki

Felsefe	Öğrenme alanı					
	Birlikte yaşamak	Evimiz Dünya	Ortak Mirasımız	Yaşayan Demokrasimiz	Hayatımızdaki Ekonomi	Teknoloji ve sosyal Bilimler
Siyaset	SB.6.1.3.		SB.6.3.4.	SB.6.4.1.		

			SB.6.4.3	
Hukuk			SB.6.4.2.	SB.6.6.2.
Bilgi	SB.6.2.1.			
Toplum	SB.6.1.1.			
Çevre		SB.6.2.2.		
Tarih			SB.6.3.1. SB.6.3.3.	
Kültür felsefesi	SB.6.1.2.	SB.6.2.3.	SB.6.3.2.	SB.6.6.1.
Ekonomi				SB.6.5.1.
Felsefesi				SB.6.5.2.
				SB.6.5.3.

Tablo 6 incelendiğinde, 6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin “Birlikte Yaşamak” öğrenme alanı “birlik ve beraberlik, dil, din, gelenek ve görenek, grup, hak, kültür, millî değer, rol, sanat, sorumluluk, tarih, toplum” kavramlarına vurgu yaptığı görülmektedir. Bu öğrenme alanında yer alan SB.6.1.1 kodlu kazanım, bireyin toplum içindeki grup ve rolleri, bu rollerin zaman içerisinde değişebileceğini ele alması bakımından toplum felsefesiyle ilişkilidir. SB.6.1.2 kodlu kazanım, kültürel bağlar ve millî değerlerin toplumsal birlik üzerindeki etkisini incelemesi nedeniyle kültür felsefesi bağlamında değerlendirilmiştir. SB.6.1.3 kodlu kazanım ise toplumsal sorunlara yönelik çözüm önerilerinin müzakere edilmesini öne çıkarması bakımından siyaset felsefesiyle ilişkilidir.

“Evimiz Dünya” öğrenme alanı “beşerî çevre, doğal çevre, göç, göreceli konum, iklim, kültürel iş birliği, mutlak konum, nüfus, Türk Dünyası” kavramlarına odaklanmaktadır. Bu alanında yer alan SB.6.2.1 kodlu kazanım, ülkemizin ve dünyanın konum özelliklerinin belirlenmesini ve görselleştirilmesini merkeze alması bakımından bilgi felsefesiyle ilişkilidir. SB.6.2.2 kodlu kazanım, doğal ve beşerî çevre arasındaki karşılıklı ilişkiyi ele alması nedeniyle çevre felsefesi bağlamında değerlendirilmiştir. SB.6.2.3 kodlu kazanım ise Türk dünyasıyla kültürel iş birliklerini incelemesi yönüyle kültür felsefesi kapsamında ele alınmıştır.

“Ortak Mirasımız” öğrenme alanı “balbal, destan, Gök Tengri, Hicret, İslamiyet, kâğıt, konargöçer, töre” kavramlarına odaklanmaktadır. SB.6.3 öğrenme alanında yer alan kazanımlar, tarihsel olay ve olguların sorgulanmasını merkeze alması bakımından tarih felsefesiyle ilişkilidir. Türkistan’da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkılarını inceleyen SB.6.3.1 ve Türklerin İslamiyet’i kabul etmeleriyle sosyal ve kültürel hayatlarında yaşanan dönüşümü dönemin tarihsel koşulları içerisinde inceleyen SB.6.3.3 kodlu kazanımlar, tarih felsefesi kapsamında ele alınmıştır. İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına katkılarını çok boyutlu alanlar üzerinden değerlendiren SB.6.3.2 kazanımı kültür felsefesiyle ilişkilendirilirken, Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında etkili olan siyasi ve askerî faaliyetleri ele alan SB.6.3.4 kazanımı siyaset felsefesi bağlamında değerlendirilmiştir.

“Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanı “dijital vatandaşlık, hukuk, kamuoyu, medya, sivil toplum kuruluşu (STK), siyasi parti” kavramlarına odaklanmaktadır. Bu öğrenme alanında yer alan kazanımlar, öğrencilerin demokratik karar alma süreçlerini ve vatandaşlık olgusunu kavramalarını hedeflemektedir. Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurların incelendiği SB.6.4.1 kazanımı siyaset felsefesi kapsamında ele alınmıştır. Toplumsal düzenin korunmasında temel hak ve sorumlulukların rolünü ele alan SB.6.4.2 kazanımı, hukuk felsefesi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin vatandaşlık haklarının kullanımına etkilerini sorgulayan SB.6.4.3 kazanımı ise siyaset felsefesinin dijital vatandaşlık boyutuyla ilişkilendirilmiştir.

“Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanı “doğal kaynak, ekonomik faaliyet, meslek, pazarlama, tasarım, üretim-dağıtım-tüketim, yatırım” kavramlarına odaklanmaktadır. SB.6.5.1, SB.6.5.2 ve SB.6.5.3 kodlu kazanımlar, sırasıyla kaynak-ekonomi, ekonomi-meslek ve üretim-pazarlama ilişkilerine odaklanmaları nedeniyle ekonomi felsefesi kapsamında değerlendirilmiştir.

“Teknoloji ve Sosyal Bilimler” öğrenme alanı ise “emek, fikir, fikrî mülkiyet, iletişim, marka, patent, telif, tescil, ulaşım” kavramlarına odaklanmaktadır. Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşimdeki rolünü ele alan SB.6.6.1 kazanımı, bilim ve teknolojiyle ilişkili yönleri bulunmakla birlikte ağırlıklı olarak kültür felsefesi kapsamında değerlendirilmiştir. Bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçlerine odaklanan SB.6.6.2 kazanımı ise hukuk felsefesi bağlamında ele alınmıştır.

Tablo 7.

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanları, Öğrenme Çıktıları ve Felsefe Alanları Arasındaki İlişki

Felsefe	Öğrenme alanı
---------	---------------

	Birlikte yaşamak	Evimiz Dünya	Ortak Mirasımız	Yaşayan Demokrasimiz	Hayatımızdaki Ekonomi	Teknoloji ve sosyal Bilimler
Etik	SB.7.1.2.					
Siyaset		SB.7.2.2.	SB.7.3.1. SB.7.3.2.	SB.7.4.1. SB.7.4.2. SB.7.4.3. SB.7.4.4.		
Bilim						SB.7.6.1. SB.7.6.2. SB.7.6.3
Toplum	SB 7.1.1. SB.7.1.3.	SB.7.2.1.				
Kültür felsefesi			SB.7.3.3.			
Ekonomi Felsefesi					SB.7.5.1. SB.7.5.2.	

Tablo 7'e göre 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin "Birlikte Yaşamak" öğrenme alanı "*davranış, etkili iletişim, fırsat eşitliği, grup, iletişim, kitle iletişim, özel gereksinim, sosyal hayat, toplum, tutum*" kavramlarına odaklandığı tespit edilmiştir.. Gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayan SB.7.1.1 kazanımı, toplum felsefesi; özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğinin sürdürülmesine yönelik fikir üretmeyi hedefleyen SB.7.1.2 kazanımı etik (ahlak felsefesi) kapsamında; Türk toplumunun millî meseleler karşısında sergilediği tutum ve davranışları ele alan SB.7.1.3 kazanımı ise toplum felsefesi bağlamında ilişkilendirilmiştir.

"Evimiz Dünya" öğrenme alanı "*değişim, dış politika, girişimcilik, küreselleşme, küresel sorunlar*" kavramlarına odaklanmaktadır. SB.7.2.1 kazanımı, küreselleşmenin insan ve toplum hayatı üzerindeki etkilerine odaklanması nedeniyle toplum felsefesiyle; SB.7.2.2 kazanımı ise bölgesel ve küresel sorunların çözümünde Türkiye'nin rolünü ele alması bakımından siyaset felsefesiyle ilişkilendirilmiştir.

"Ortak Mirasımız" öğrenme alanı "*cihad, fetih, gaza, iskan, istimalet*" kavramlarına odaklanmaktadır. SB.7.3.1 kazanımı, Osmanlı Devleti'nin cihan devleti olma sürecindeki politikaları sorgulaması; SB.7.3.2 kazanımı ise değişen dünya dengeleri karşısında uygulanan yeniliklere odaklanması nedeniyle siyaset felsefesiyle ilişkilendirilmiştir. Osmanlı kültür ve medeniyet unsurlarına odaklanan SB.7.3.3 kazanımı ise kültür felsefesi kapsamında değerlendirilmiştir.

"Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanı "*demokratik devlet, genel oy ilkesi, hukuk devleti, kuvvetler ayrılığı, kuvvetler birliği, laik devlet, siyasi parti, sosyal devlet, yargı, yasama, yürütme*" kavramlarına odaklanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerini ve yönetim yapısını konu alan SB.7.4.1 ve SB.7.4.2 kazanımları ile ülkemizde demokrasinin gelişimini ve uygulama sürecinde karşılaşılan sorunları ele alan SB.7.4.3 ve SB.7.4.4 kazanımları siyaset felsefesinin temel soruları ile ilişkilendirilmiştir.

"Hayatımızdaki Ekonomi" öğrenme alanı "*ekonomi, kalkınma, üretim-dağıtım-tüketim, yatırım*" kavramlarına odaklanmaktadır. Millî kalkınma hamlelerini nedenleri ve sonuçlarıyla ele alan SB.7.5.1 kazanımı ile ekonomik gelişmişlik ile üretim, dağıtım ve tüketim döngüsü arasındaki ilişkiyi inceleyen SB.7.5.2 kazanımı, ekonomi felsefesi kapsamında değerlendirilmiştir.

"Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanı "*bilimsel etik, gelecek, problem, sosyal bilimler, önerme, toplum*" kavramlarına odaklanmaktadır. SB.7.6.1 kazanımı, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin geleceğe yönelik toplumsal etkilerine odaklanması; SB.7.6.2 kazanımı, sosyal bilimlerin çalışma alanlarına ilişkin genellemeler yapmayı hedeflemesi; SB.7.6.3 kazanımı ise toplumsal bir probleme bilimsel sorgulama yoluyla yaklaşılması amacı taşıması nedeniyle bilim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme alanları ve kazanımlar aracılığıyla birden fazla felsefe alanını ilişkilendiren bütüncül bir yapı sunduğu görülmektedir. Öğrenme alanlarının yalnızca tek bir felsefi alanla sınırlı kalmaması, programın bireyi toplumsal, çevresel, kültürel, siyasal ve ekonomik boyutlarıyla ele alan çok yönlü bir yaklaşımı benimsediğine işaret etmektedir. Bununla birlikte 4. sınıftan 7. sınıfa kadar Sosyal Bilgiler dersi öğrenme alanlarının etik, toplum, siyaset, çevre, kültür, ekonomi ve bilim felsefesiyle farklı düzeylerde ilişkilendirildiği; ancak ağırlıklı olarak 4. sınıfta etik ve siyaset; 5. sınıfta etik, siyaset ve kültür; 6. sınıfta etik, hukuk ve kültür, 7. Sınıfta siyaset ve toplum felsefesi alanları ile ilişki kurulduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM)'nin sosyal bilgiler öğretiminde özel amaçlarında demokratik vatandaşlık (siyaset felsefesi), bilgi (bilgi felsefesi/epistemoloji) ve çevre duyarlılığı (çevre felsefesi) eksenlerinin öncelendiğini; kültür ve ekonomi gibi alanları ise bu eksenleri destekleyen yapılar olarak konumlandığını ortaya koymaktadır. Nitekim sosyal bilgilerin temel hedefi, bireylerin toplum içerisindeki görev ve sorumluluklarının farkında, çevresine duyarlı, milli bilince sahip, haklarını bilen vatandaşlar olarak yetiştirmektir (Zabun & Çil, 2024). Modelin temel değerleri arasında yer alan toplumsal sorumluluk, araştırma bulgularına göre öğrencilerin topluma ve çevrelerine karşı sorumluluk bilincinin güçlü biçimde ele alındığını göstermektedir (Arslankara & Arslankara, 2024). Epistemolojik açıdan programda, bireyin çok yönlü düşünme becerilerinin geliştirilmesine önem verildiği; öğrencinin düşünme biçimi, bilgiye erişme yolları ve bilgiyi öğrenme süreçlerinin merkeze alındığı görülmektedir (MEB, 2024). Bu durum özel amaçlarda bilgi felsefesinin (epistemoloji) neden öncelendiğini gösterir niteliktedir. Bununla birlikte Zabun ve Çil (2024) çalışmasında eski programda (2018) elde edilen bulgular neticesinde 18 adet özel amaçtan 2 tanesinin felsefeyle ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu durum Yeni Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın özel amaçlarının genel olarak felsefe alanı ile ilişkilendirilerek yapılandırıldığını göstermektedir.

Türkiye yüzyılı maarif modeli sosyal bilgiler öğretim programı (2024) "Birlikte Yaşamak, Evimiz Dünya, Ortak Mirasımız, Yaşayan Demokrasimiz, Hayatımızdaki Ekonomi ile Teknoloji ve Sosyal Bilimler" olmak üzere 6 öğrenme alanından oluşmaktadır. Her bir öğrenme alanı etik (ahlak felsefesi), siyaset, bilim, çevre, kültür, bilgi (epistemoloji), varlık (ontoloji) ekonomi ve hukuk felsefesi ile ilişkilidir. Öğrenme alanları ile felsefe alanları arasındaki dağılım, programın etik ve siyaset felsefesini merkezî bir konuma yerleştirerek daha çok vatandaşlık temelli bir çerçeve ortaya koyduğunu; temel vurgunun bireyin toplumsal yaşama katılımı, değer, sorumluluk ve bilinç sahibi olması olduğu söylenebilir. Program, bireylerin bireysel gelişimleri ile toplumsal yaşama katılımlarını birlikte ele almakta; modelin yalnızca eğitsel değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk ve kimlik inşası süreçlerine katkı sunmayı hedeflediği görülmektedir (Arslankara & Arslankara, 2024). Çevre felsefesi ile bilim, kültür, ekonomi ve hukuk alanlarının öğrenme alanları ile sınırlı düzeyde ilişkilendirilmesi ise, programda daha çok tamamlayıcı bir işlev üstlendiklerini göstermektedir. Nitekim programda öğrencinin benlik farkındalığını ve evrensel değerleri içselleştirmesi hedeflenmekte, "erdem-değer-eylem" bütünlüğü içinde bireyin bütüncül gelişimini esas almaktadır (MEB, 2024).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme alanları ve kazanımlar aracılığıyla birden fazla felsefe alanını ilişkilendiren bütüncül bir yapı sunduğu; öğrenme alanı ve kazanımların yalnızca tek bir felsefi alanla sınırlı kalmadığı görülmektedir. Program bireyi toplumsal, çevresel, kültürel, siyasal ve ekonomik boyutlarıyla ele alan çok yönlü bir yaklaşım benimsemiştir. Nitekim 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nı inceleyen Zabun ve Çil (2024), felsefe ile ilişkilendirilen kazanımların sınıf düzeyi arttıkça çeşitlendiğini; 4. sınıf düzeyinde bir, 5. sınıf düzeyinde üç, 6. sınıf düzeyinde altı ve 7. sınıf düzeyinde yedi kazanımın felsefe ile ilişkilendirildiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, Sosyal Bilgiler öğretim programlarının genel olarak felsefi alanlarla çok boyutlu bir ilişki kurma eğiliminde olduğunu göstermekte; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın da öğrenme alanları ve kazanımlar bakımından bu bütüncül yaklaşımı daha kapsayıcı bir biçimde sürdürdüğünü düşündürmektedir.

Bunun yansısı 4. sınıftan 7. sınıfa kadar Sosyal Bilgiler dersi öğrenme alanlarının ve kazanımların etik, toplum, siyaset, çevre, kültür, ekonomi ve bilim felsefesiyle farklı düzeylerde ilişkilendirildiği; ancak ağırlıklı olarak 4. sınıfta etik ve siyaset; 5. sınıfta etik, siyaset ve kültür; 6. sınıfta etik, hukuk ve kültür, 7. sınıfta siyaset ve toplum felsefesi alanları ile ilişki kurulduğu görülmektedir. Bu durum, Sosyal Bilgiler öğretim programında etik ve siyaset felsefesinin, bireyin toplumsal yaşama hazırlanması, vatandaşlık bilincinin geliştirilmesi ve birlikte yaşama kültürünün desteklenmesi bağlamında merkezi bir konumda ele alındığını düşündürmektedir. Banks (2008), sosyal bilgiler öğretiminde demokratik değerler ile vatandaşlık becerilerinin öğretim programının temelini oluşturması gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamda Akpınar vd. (2024) Maarif Programı'nın özellikle insan ve erdem kavramları üzerinden ahlak ve eğitim anlayışını birleştirmeye çalıştıklarını vurgulamaktadır. Nitekim "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sahip olduğu mefkûre ile toplumu ve ülkesini imar eden şahsiyetler yetiştirmeyi ahlaki bir sorumluluk olarak ele alır. Bu çerçevede değerler, geniş bir temel yaklaşımla sistemi bütünleyen anlamlı bir olgu olarak ele alınır; programların ruhunda tabii bir şekilde yer alır." (MEB, 2024, s. 4). ifadesi bunu doğrular niteliktedir. Buna karşın Eskici (2025) ise programda öğrenci profilini ele alırken sınıf düzeyi arttıkça, özellikle "ahlaklı", "üretken", "cesaretli" gibi kişilik temelli profillerin temsilinin azaldığını; buna karşın "sorgulayıcı" ve "vatandaş" profillerin temsilin 7. sınıfta arttığını bulmuştur.

Araştırma bulguları doğrultusunda, Sosyal Bilgiler öğretim programında etik ve siyaset felsefesinin ağırlıklı olarak yer aldığı; buna karşın bilim, bilgi ve çevre felsefesi gibi felsefe alanlarının daha sınırlı düzeyde temsil edildiği görülmektedir. Bu doğrultuda, program geliştirme çalışmalarında farklı felsefe alanları arasındaki dengenin gözetilmesi, programı doğru okuyabilmek ve uygulayabilmek açısından öğretmen eğitimlerinde felsefi okuryazarlık eğitimlerine yer verilmesi ve ders kitaplarında felsefi içeriklerin daha görünür hâle getirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın felsefe alanları ile ilişkisi boyutsal bir yaklaşımla incelenmiştir. Analiz

sürecinde kazanımlar felsefe alanları çerçevesinde sınıflandırılmış ve programın felsefi içeriğinin dağılımı ortaya konmuştur. Bununla birlikte, kazanımların 4. sınıftan 7. sınıfa kadar gösterdiği aşamalılığın karşılaştırmalı tablolar aracılığıyla incelenmesi, programdaki felsefi gelişimin daha ayrıntılı bir biçimde ortaya konmasını sağlayabilir. Bu nedenle gelecekte yapılacak araştırmalarda kazanımların sınıf düzeylerine göre dikey aşamalılığının incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca, programın uygulama boyutunun incelenmesi ve önceki öğretim programlarıyla karşılaştırmalı çalışmalar yapılması alan yazına önemli katkılar sağlayacaktır.

Katkıda Bulunanlar

Makaleye katkısı olan herhangi kişi veya kurum bulunmamaktadır.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Yazar, araştırmada bireylerden veri toplamadığı için bu araştırma kapsamında etik kurul izni alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazar, bu araştırmaya ilişkin herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan etmektedir.

Finansal Destek

Bu çalışma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Yazar Katkıları

Yazar makalenin tüm süreçlerinde yer almıştır.

Kaynakça

- Akpınar, B., Özer, B., Oral, B., & Köksalan, B. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin program geliştirme ve felsefi düzleminden analizi. *EKEV Akademi Dergisi* (99), 59-73. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1489135>
- Aristoteles (1996). *Metafizik*. (A. Arslan, Çev. Ed.). Sosyal Yayınlar.
- Akyol, C. (2025). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında felsefenin ve ekonomi biliminin yeri. T. Çelikkaya & D. Öztürk (Eds.), *Sosyal bilgilerin temelleri* (1. Baskı, ss. 267–304) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Arslankara, V. B., & Arslankara, E. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin felsefi temelleri: Ontolojik, epistemolojik ve aksiyolojik bakış açılarından bir değerlendirme. *İstanbul Eğitim Dergisi*, 1(1), 121-145. <https://doi.org/10.71270/istanbulegitim.isti.1557889>
- Banks, J. A. (2008). Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational Researcher*, 37(3), 129–139. <https://doi.org/10.3102/0013189X08317501>
- Bowen, G. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Reseach Journal*, 9(2),27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Canatan, K. (2020a). *Toplum felsefesi*. (1. baskı). Beyan Yayınları
- Canatan, K. (2020b). *Hukuk felsefesi*. (1. baskı). Beyan Yayınları
- Canatan, K. (2021c). *İktisat felsefesi*. (1. baskı). Beyan Yayınları
- Canatan, K. (2021d). *Kültür felsefesi*. (1. baskı). Beyan Yayınları
- Cevizci, A. (2017). *Felsefeye giriş*. (6. baskı). Say Yayınları.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Eds.). Siyasal Kitabevi.
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. In J. Bellance & R. Brandt (Eds.), *21st century skills: Rethinking how students learn* (pp. 51-76). Solution Tree Press
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme*. (18. baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Doğanay, A. (2005). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk & D. Dilek (Eds.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (5. Baskı, ss. 17–52) içinde. Pegem Akademi.
- Nurettin F. & Erden, M.& (1998). *Eğitime giriş*. (1. baskı). Alkım
- Eskici, E. (2025). Sosyal bilgiler dersi öğrenme çıktılarında öğrenci profilinin temsili: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli incelemesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 54(1), 1297-1330. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1704998>
- Güçlü, M. (2024). *Eğitim felsefesi* (8. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Gülersoy, A.E., Demirdağ Arslan, M., Aslan, N., Tuğrul Kahraman, D., Yüksel, Ç., & Bayrak, Z. E. (2025). Sosyal bilgiler eğitimi ve felsefi düşünce akımları (idealizm, realizm, natüralizm, pragmatizm, hümanizm) arasındaki ilişkiler. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 11(2), 121-179. <http://doi.org/10.47615/issei.1798507>
- Hançerlioğlu, O. (1993). *Felsefe sözlüğü*. (8. baskı). Remzi Kitabevi.
- İnan, S. (2014). *Sosyal bilgiler eğitimine giriş, kavramlar, yaklaşımlar, etkinlikler*. (1. baskı). Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (8. baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, İ. H. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli hakkında. *Alanyazın*, 5(1), 6-11. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/alanyazin/article/1486956>
- Keskin, Y. (2013). Sosyal bilgilerin felsefi temelleri. In R. Turan & K. Ulusoy (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri* (1. Baskı, ss. 39–70). Pegem Akademi.
- Kunting, A. F. (2025). The philosophical foundations of the Philippine social studies. *Asian Journal of Education and Social Studies*, 51 (8),566–572. <https://doi.org/10.9734/ajess/2025/v51i82260>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2024). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (4.-7. Sınıf)*. <https://tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/ders/sosyal-bilgiler-dersi>

- Milli Eğitim Bakanlığı (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları ortak metni*. <https://tymm.meb.gov.tr/ortak-metin>
- Rosenthal, M.& Yudin, P. (1997). *Felsefe sözlüğü*. (5. baskı). Sosyal Yayınlar.
- Timuçin, A. (2003). *Felsefeye giriş*. (1. baskı). Kocaeli Üniversitesi Yayınları.
- Ülçay, O. (2024). Türkiye yüzyılı maarif modeli değerlendirmesi. *Ulusal Eğitim Toplum ve Dünya Dergisi*, 1(2), 70-75. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11097248>
- Weber, A. (1993). *Felsefe tarihi*. (H. V. Eralp Çev.). Sosyal Yayınlar.
- Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. baskı). Seçkin Yayıncılık
- Yurdakal, i. H. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli: 2024 İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (1, 2, 3 ve 4. sınıflar) İncelenmesi. *Temel Eğitim Dergisi (Journal of Primary Education)*, 24, 76-88. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/temelegitim/article/1513334>
- Zabun, E. & Çil, Y. (2024). Sosyal bilgilerde felsefenin yeri ve önemi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 9 (2), 296-311. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3916184>

Extended Abstract

Introduction

Education is a multidimensional process that aims to develop individuals in line with specific objectives. Particularly in the twenty-first century, rapid changes in information and communication technologies have necessitated questioning traditional approaches to instruction and restructuring curricula. In this context, the Ministry of National Education updated curricula at all grade levels in April 2024 within the framework of the Türkiye Century Maarif Model, emphasizing a skills-based, streamlined, and national–local educational perspective. The socio-cultural representation and value-oriented nature of this model become most visible in the Social Studies curriculum.

The skills and values that lie at the core of educational curricula are closely related to philosophical thought, which fundamentally seeks to make sense of human beings, society, and the world. Philosophy is a mental activity that arises from the human desire to understand oneself and the surrounding world and involves systematic reflection on existence, knowledge, values, and meaning. From this perspective, philosophical thinking prioritizes inquiry, curiosity, reasoning, and critical evaluation rather than the mere transmission of ready-made knowledge. In seeking to comprehend the world in which they live, their own position within it, and the meaning of their actions, individuals continually generate questions, through which they develop modes of thought that shape both individual and social life. Thus, philosophy emerges not primarily as the pursuit of definitive answers, but as a practice of deepening thought and grounding the individual's relationship with oneself, others, and society.

In this respect, the Social Studies course constitutes a discipline that is directly grounded in philosophical foundations, as it addresses the moral, social, and political dimensions of the individual in an integrated manner. Aims such as cultivating virtuous individuals and active citizens, fostering an understanding of democratic life and political participation, and developing a sense of social responsibility and values are directly related to philosophical fields including ethics, political philosophy, social philosophy, environmental philosophy, cultural philosophy, economic philosophy, epistemology, and legal philosophy. These fields not only shape individuals' ways of perceiving and interpreting the world, but also influence the aims, content, and learning outcomes of educational curricula. Therefore, identifying the philosophical approaches underlying the Social Studies Curriculum within the Türkiye Century Maarif Model is essential for understanding the type of individual and society the program seeks to cultivate.

Although the literature includes studies that examine the general philosophical foundations of the Türkiye Century Maarif Model or discuss the relationships between Social Studies education and various philosophical approaches, comprehensive document analyses that systematically relate the new Social Studies curriculum to philosophical fields at the level of grades 4–7—based on specific objectives, learning areas, and learning outcomes—remain limited. In particular, there is a notable gap in the literature regarding holistic examinations of how and to what extent fields such as ethics, political philosophy, social philosophy, environmental philosophy, cultural philosophy, economic philosophy, epistemology, and legal philosophy are positioned within the components of the curriculum.

In order to address this gap, the present study examined the Türkiye Century Maarif Model (2024) Social Studies Curriculum at the 4th–7th grade levels and aimed to (1) reveal the relationship between the specific objectives and philosophical fields, (2) determine how learning areas are associated with particular philosophical fields, (3) comparatively analyze the philosophical fields that become prominent across grade levels from 4th to 7th grade, and (4) describe the multidimensional relationships between learning areas, learning outcomes, and philosophical fields. In this way, the study seeks to provide a detailed account of the philosophical perspectives and value-based approaches through which the curriculum engages with individuals and society.

Method

This study was conducted using a qualitative research approach and was designed as a document analysis study. The data sources consisted of the official 4th, 5th, 6th, and 7th grade Social Studies Curriculum documents published on the Ministry of National Education's official website. Document analysis was employed as the data collection method. The curriculum texts were examined repeatedly and systematically, beginning with the specific objectives, followed by the learning areas, and finally the learning outcomes at each grade level.

During the analysis, curriculum statements that could be associated with philosophical concepts were identified and categorized under ethics (moral philosophy), political philosophy, social philosophy, environmental philosophy, cultural philosophy, economic philosophy, epistemology, philosophy of science, philosophy of law, and, to a limited extent, ontology. Subsequently, descriptive analysis was conducted to examine:

- the philosophical domains directly associated with the curriculum's specific objectives;

- the philosophical fields related to each learning area (Living Together, Our World, Our Common Heritage, Our Living Democracy, Economy in Our Lives, and Technology and Social Sciences);
- variations in philosophical emphasis across the 4th, 5th, 6th, and 7th grade levels; and
- the relationships between learning outcomes and philosophical fields within the context of their respective learning areas.

The findings were summarized in tabular form and interpreted in detail. To enhance validity and reliability, the coding and interpretations were reviewed by two experts in the field of education, resulting in a high level of inter-coder agreement. As the study relied solely on official curriculum documents and did not involve human participants, ethics committee approval was not required.

Result and Discussion

The findings indicate that the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum presents a philosophically holistic framework with a clearly identifiable focal emphasis. Analysis of the curriculum's specific objectives reveals that political philosophy constitutes the most prominent philosophical domain. Objectives related to patriotism, democratic citizenship, awareness of rights and responsibilities, and active participation in democratic processes align directly with the core concepts of political philosophy. This emphasis is followed by epistemology and environmental philosophy, reflecting the curriculum's concern with knowledge production, inquiry processes, and environmental responsibility. In contrast, objectives associated with ontology, social philosophy, economic philosophy, and cultural philosophy appear less frequently and function primarily as complementary components.

At the level of learning areas, the findings demonstrate that ethics and political philosophy occupy a central position within the curriculum. The "Living Together" learning area is associated with ethics and political philosophy through themes such as rights and responsibilities, respect, cooperation, solidarity, and respect for diversity. "Our World" is linked primarily to environmental philosophy, while also incorporating ethical and political dimensions through issues related to human-environment interaction, disasters, and global challenges. "Our Common Heritage" is predominantly associated with cultural philosophy, whereas "Our Living Democracy" is closely aligned with political and legal philosophy through its emphasis on democracy, citizenship, the rule of law, and participation. "Economy in Our Lives" integrates economic philosophy alongside ethical, environmental, and political considerations through themes such as economic activities, saving, development, and sustainability. Finally, "Technology and Social Sciences" is connected to ethics and the philosophy of science through concepts related to digital security, scientific inquiry, and the societal implications of technology. Overall, this distribution suggests that while learning areas are not confined to a single philosophical axis, the curriculum consistently centers an ethics- and politics-oriented conception of citizenship.

Grade-level analyses reveal a pattern of philosophical deepening and differentiation. At the 4th grade level, ethics and political philosophy are particularly prominent, introducing students to moral sensitivity and democratic citizenship at an early stage. In the 5th grade, this emphasis expands to include cultural philosophy, with increased attention to coexistence, respect for cultural diversity, and social cohesion. At the 6th grade level, cultural and legal philosophy gain greater prominence, highlighting cultural heritage, fundamental rights and freedoms, and the relationship between social order and law. By the 7th grade, social and political philosophy become dominant, aiming to foster students' deeper understanding of social structures and political processes through topics such as the democratic state, the fundamental principles of the Republic of Türkiye, governance structures, democratic experience, and the societal effects of globalization.

An outcome-based analysis further indicates that each learning area is associated with multiple philosophical domains. At the 4th grade level, for instance, outcomes in "Living Together" are linked to ethics, political philosophy, and social philosophy; "Our World" to environmental philosophy; "Our Common Heritage" to cultural philosophy; "Our Living Democracy" to political philosophy; "Economy in Our Lives" to economic philosophy; and "Technology and Social Sciences" to ethics and philosophy of science. Similar multidimensional patterns are observed at the 5th, 6th, and 7th grade levels, where learning outcomes across learning areas address themes such as social cohesion, environmental responsibility, cultural continuity, democratic participation, economic awareness, and the ethical use of technology.

In conclusion, the study demonstrates that the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum adopts a holistic philosophical structure centered primarily on ethics and political philosophy, while integrating social, cultural, economic, environmental, epistemological, scientific, and legal philosophy to varying degrees. This structure reflects a conception of citizenship that prioritizes not only cognitive development but also values, attitudes, and responsibility. Nevertheless, greater balance among philosophical domains may further strengthen the curriculum, particularly through enhanced emphasis on philosophy of science, epistemology, and environmental philosophy. Additionally, incorporating philosophical literacy and the ability to interpret the philosophical foundations of curricula into teacher education programs, as well as making philosophical content more explicit in textbooks, is recommended. Future research may

contribute to the literature by examining classroom-level implementations of the curriculum and their impact on student outcomes, as well as by conducting comparative analyses with previous curricula.